

IDRÆTTSINSTITUTION ÆBLEHAVEN

ÆBLEHAVENS LÆREPLAN

RAPPORTEN ER SENEST REDIGERET: 31-10-2024
FREDERICIA KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Læsevejledning	2
1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	6
2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019	7
2.1 Børnesyn	7
2.2 Dannelse og børneperspektiv	8
2.3 Leg	10
2.4 Læring	11
2.5 Børnefællesskaber	13
2.6 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	14
2.7 Samarbejde med forældre om børns læring	16
2.8 Børn i udsatte positioner	17
2.9 Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen	18
3 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER.....	21
3.1 Samspil og relationer	21
3.2 Evaluerende pædagogisk praksis	21
4 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	24
4.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	24
4.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	25
5 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	27
5.1 Alsidig personlig udvikling	27
5.2 Social udvikling	28
5.3 Kommunikation og sprog	29
5.4 Krop, sanser og bevægelse	30
5.5 Natur, udeliv og science.....	31
5.6 Kultur, æstetik og fællesskab	32
6 UDVIKLINGSPLANER.....	34

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

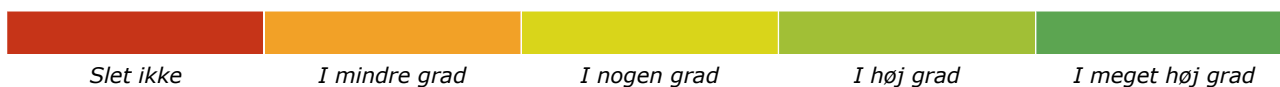
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

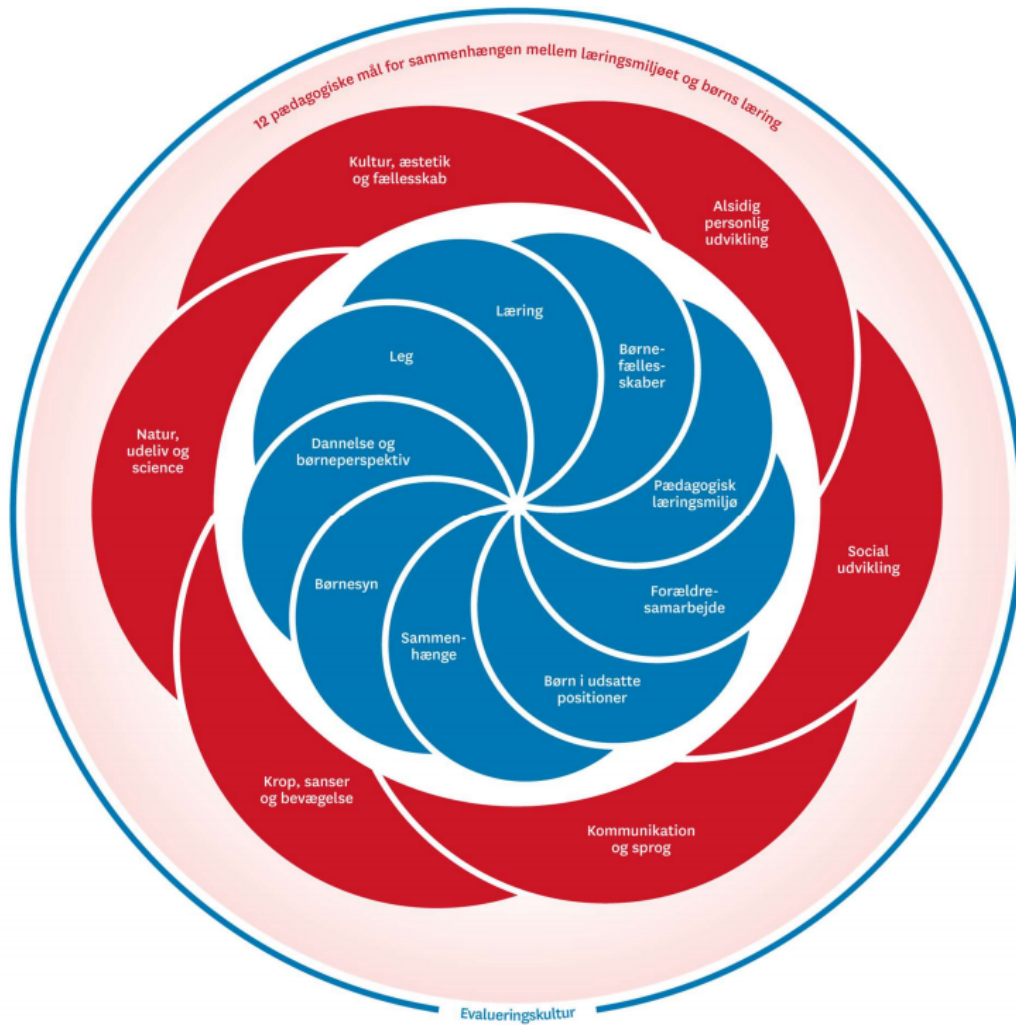
Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarene på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Velkommen til Idrætsinstitutionen Æblehaven

Idrætsinstitutionen Æblehaven er en kommunal daginstitution fra 1973, som er udvidet og ombygget til fleks- og idrætsinstitution i 2000, samt renoveret i 2020/2021. Vi modtager børn i alderen 0-6 år, og er beliggende i den vestlige del af Fredericia Kommune, som en del af Distriktsinstitutionen Ullerup Bæk. Æblehaven er certificeret som idrætsinstitution og personalet har gennemført et videre uddannelsesforløb fra Danmarks Idrætsforbund samt VIA University College i Århus, hvor vi hvert andet år deltager i et opfølgende kursus omkring pædagogisk idræt.

Vi er normeret til ca. 12 vuggestuebørn og 26 børnehavebørn. Denne struktur er fleksibel alt efter, hvad Fredericia Kommune har af pasningsbehov på det aktuelle tidspunkt.

Æblehaven ligger tæt på grønne arealer, som vi ugentligt gør brug af. Her er der højt til himlen og det er muligt at komme op i fart, trille og gøre brug af sine sanser. Vi har elcykler, som vi jævnligt bruger til at drage afsted med små børnegrupper på små eller længere ture.

Vores legeplads er nyere indrettet, så der er plads til alle former for lege og skjulesteder.

Vi har et samarbejde med institutionen Ta' Fat, hvor vi hver anden uge mødes med de ældste børn fra begge institutioner og dyrker pædagogisk idræt, leg og bevægelse i Fredericia Idræts Center. Ligeledes samarbejder vi med Ullerupbæk Skolen afd. Skjoldborgsvej omkring overgange. Vi har yderligere et samarbejde med plejecenter Othello, hvor de ældste børn deltager med en ældre gruppe af beboere til sange og bevægelse.

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019

Evalueringsinstituttet (EVA) har i 2019 udgivet en revideret udgave af Redskab til selvevaluering, som er et redskab der blandt andet kommer omkring tematikkerne i det pædagogiske grundlag. Selvevalueringen et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

Dato	PÆDAGOGISK GRUNDLAG								FOKUSOMRÅDER		
	Børnesyn	Dannelse og børneperspektiv	Leg	Læring	Børnefællesskaber	Læringsmiljø hele dagen	Samarbejde med forældre	Børn i udsatte positioner	Sammenhæng til bhk.	Samspil og relationer	Evaluering af praksis
07-09-2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10-11-2022	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.1 Børnesyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan kommer vores børnesyn til udtryk i hverdagen og i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer i vores dagtilbud?
- Hvordan lykkes vi med at skabe rammerne for et godt børneliv, hvor der er plads og ro til at være barn?
- Hvordan oplever børnene, at vi ser dem som kompetente og selvstændige i vores pædagogiske praksis?
- På hvilke måder arbejder vi med børn som aktive medskabere af egen udvikling?

Pædagogisk grundlag: børnesyn

Med afsæt i FN's Børnekonvention samt lov om den nye styrkede læreplan og Fredericia Kommunes Børne- og Ungepolitik har Ullerup Bæk Distriktet udarbejdet følgende Børnesyn

Omsorg:

- Sundhed – både psykisk og fysisk.
  - o Barnet skal mødes ligeværdigt, så det oplever selv-værdi.
  - § Tegn: Det pædagogiske personale skal skabe en tæt relation til barnet og responderer på barnets handlinger
  - o Ethvert barn har krav på, at dets basale behov bliver opfyldt.
  - § Tegn: Det pædagogiske personale skal skabe rammer for at et hvert barn oplever tryghed, og at børnene har tætte relationer til andre.
- Rettigheder
  - o Ethvert barn har krav på beskyttelse mod alle former for overgreb.
  - § Tegn: Barnet skal møde pædagogisk personale, der understøtter og handler på barnets rettigheder.
  - o Ethvert barn mødes fordomsfrit uanset tro, etnicitet, køn og sociale tilhørsforhold.
  - § Tegn: Det pædagogiske personale tager afsæt i den forskellighed, der er i enhver børnesammensætning.
- Sammenhæng i børns liv
  - o Ethvert barn har krav på at opleve sammenhæng i forhold til de arenaer som det bevæger sig i – hjem, institution, skole, fritid.
  - § Tegn: Det pædagogiske personale tager ansvar for, at der sker et tæt og forpligtigende samarbejde med alle aktører – barnet selv, barnets forældre, samarbejdspartnere o.a.

Leg og Læring

- Kompetencer

- o Ethvert barn har krav på at blive så dygtig som det kan.

§ Tegn: Det pædagogiske personale tager ledelse af børnefællesskaber, meningssskabende og differentierede lege - og læringsmiljøer.

§ Tegn: Det pædagogiske personale reflekterer og handler på den didaktiske tilgang i praksis.

§ Tegn: Det pædagogiske personale tilrettelægger deres tilgang og de pædagogiske læringsmiljøer med udgangspunkt i hvert enkelt barns zone for nærmeste udvikling og mestringssevne.

- Dannelse

- o Ethvert barn har krav på at møde pædagogisk personale, der støtter op om dets demokratiske dannelse – medindflydelse, medinddragelse og medbestemmelse.

§ Tegn: Det pædagogiske personale arbejder systematisk med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, der gør medindflydelse, medinddragelse og medbestemmelse mulig.

Fællesskaber

- Anerkendelse

- o Ethvert barn skal anerkendes som det unikke menneske det er, samtidig med at det ses som positiv bidragsyder til fællesskabet.

§ Tegn: Det pædagogiske personale arbejder systematisk med inklusion og eksklusions processer.

- Relationer

- o Ethvert barn har krav på at være en del af et for barnet betydningsfuldt og ligeværdigt fællesskab.

§ Tegn: Det pædagogiske personale skaber rammer og god atmosfære for at børn kan opleve sig inddraget og være aktivt deltagende i store eller mindre fællesskaber.

2.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børn som medskabere af egen udvikling i disse udvalgte situationer?

2.1.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.2 Dannelse og børneperspektiv

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan forstår vi dannelse? Og hvordan afspejles den forståelse i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle vores pædagogiske læringsmiljø?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

Pædagogisk grundlag: Dannelse og børneperspektiver

Kort præcisering af "Dannelse og Børneperspektiver"

Dannelse skal ud fra det pædagogiske grundlag forstås som en individuel meningsfuld læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed.

Børneperspektivet er en analytisk bestræbelse på at beskrive, hvordan det der sker, ser ud og har betydning for konkrete børn i deres aktuelle liv. Derfor er der ikke kun ét børneperspektiv, men lige så mange perspektiver, som der er børn.

Det teoretiske afsæt

Børn udvikler deres kompetencer gennem flere typer af legemiljøer, rutiner og fællesskaber gennem hele dagen.

I vores pædagogiske arbejde tages der udgangspunkt i lektor og forsker Kim Rasmussens 5 teser omhandlende demokratisk dannelse. Her handler demokratisk dannelse om rettigheder, herunder at bestemme og medbestemme. Inddragelse og deltagelse herunder in- og eksklusion. Anerkendelse herunder underkendelse. Inviterende rum herunder sted, stemning og atmosfære.

Demokratisk dannelse er indlejret i hverdagens og hverdagslivets relationer og samspil.

Overordnet praksis for det pædagogiske personale

For at styrke barnets dannelse, har vi som pædagogisk personale ansvar for at udfordre alle børn forskelligt og tage ansvar for dannelse og børneperspektivet, så alle oplever succes og sejre i dagligdagen og lærer, at det er ok at fejle.

Det betyder at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Udvikler læringsmiljøer, hvor børn har indflydelse/medbestemmelse med udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone.
- Er undersøgende sammen med børnene, hvor vi responderer og følger børnenes intentioner.
- Indgår i legen og skaber rum for fordybelse, samt invitere til at børnene er aktivt deltagende.
- Arbejder med differencerede børnefællesskaber og positionere os efter, hvilket behov den pågældende børnegruppe har.
- Videndeler omkring børn for at opnå fælles forståelse og indsats.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi arbejder med udgangspunkt i at alle børn er forskellige emotionelt og personligt, derfor ved vi, det er vigtigt børnene oplever samme anerkendelse og nærvær, og skal behandles forskelligt for at blive behandlet ens.
- Vi er opmærksomme på børnenes intentioner og italesætter dem; i konflikt spørger vi ind til børnenes intentioner og støtter med redskaber til løsninger eller forsoning. Vi trøster og hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser. Vi krammer og er "ægte" og viser tydelige grænser
- Vi har bygget vores hverdag op omkring fællesskaber med plads til forskellighed. Vi gør børnene opmærksomme på hinanden og italesætter børnenes intentioner og handlinger i samspillet.
- Vi lærer børnene om empati, sammenhold, venskaber og fællesskab. Dette gør vi i hverdagens små situationer, ved at forstørre det gode, fremhæve stjernestunder og være troværdige og tydelige i kropssprog og kommunikation.
- Vi understøtter børnenes demokrati, ved at lade børnene tale om, hvad de gerne vil. Igennem samtaler med voksne og de andre børn, kan vi lade børnene reflektere højtlydt over deres ønsker for lege i dagligdagen. Vi støtter og guider børnene i, at få et ord indført i samtalen med hinanden og øver børnene i at give hinanden plads.
- Vi guider og støtter børnene i, at medvirke i beslutningstagen i forhold til aktivitetsbestemmelser og lege.

· Vi er bevidste om at vi er rollemodeller, så vi sørger for at skabe læringsmiljøer der er med til at udvikle leg og læring gennem hele dagen, hvor alle børn har mulighed for indflydelse.

Eks. Ved bordet skabes ro til den gode samtale, hvor der er fokus på at lytte og inddrage alle børn i samtalen. Det er ofte emner, der optager børnene og de finder interessante.

2.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?

2.2.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.3 Leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan oplever børnene i vores dagtilbud, at vi anerkender og skaber rum for legen i den hverdag og i det pædagogiske læringsmiljø, vi tilrettelægger for børnene?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvad gør vi for, at børnene får mulighed for at afprøve forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Pædagogisk grundlag: Leg

Kort præcisering af "Leg"

Leg skal ud fra det pædagogiske grundlag forstås som spontane og selvorganiserede aktiviteter. Her kan være tale om såvel voksenstyrede og børneinitierede lege.

Legen er barnets første sprog. Det er i legen, at børn får kontakt til og udtrykker deres tanker og følelser. Det er gennem legen, at børn udvikler fantasi, sociale kompetencer, relationer, sprog og identitet.

Det teoretiske afsæt

Børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse sker i særdeleshed via leg. Leg er børns måde at være i verden på, ligesom det er i leg, at børn skaber deres forestillingsverden, og et alternativ til den aktuelle virkelighed. Det er i legen, børn forhandler roller og deltagelsesmuligheder og dermed udvikler deres sociale kompetencer. Det er her, de får venner, øver sig i konflikter og i at gå ud og ind af fællesskaber. Her kan de eksperimentere med kulturelle fænomener, moral og etik.

Overordnet praksis for det pædagogiske personale

Det pædagogiske personale har ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikles positivt for alle børn. Det pædagogiske personale påtager sig funktionen at beskrive og argumentere for vigtigheden af legens betydning og værdi for forældrene.

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

· Arbejder systematisk med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø inde som ude, der gør medindflydelse, medinddragelse og medbestemmelse mulig.

- Reflekterer og handler på den didaktiske tilgang i praksis.
- Reflekterer løbende i personalegruppen over, hvordan muligheden for børnenes frie lege imødekommes i institutionens rammer.
- Arbejder løbende med at styrke sin faglighed igennem forskningsbaseret teori.
- Arbejder med vekselvirkning mellem voksenstyrede og børneinitierede lege.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi prioriterer børnenes leg, ved at være inspirerende, deltagende og til rådighed. Vi udfordrer, støtter og guider dem i leg efter behov. Personalet opsætter rammerne for de faste aktiviteter og børnene udfylder rammen med deres ideer.
- Vi rammesætter nogle gange legen, og andre gange udfordrer vi børnene med nye udviklingsmuligheder for legen og børnene. Vi justerer os efter børnene og deres behov, og vi følger deres interesser og hvad de er optaget af og sikrer derved deres medindflydelse.
- Vi er en idrætsinstitution og derfor opmærksomme på også at planlægge lege, som indbyder til skærpet fokus på fx læring via regellege, bevægelses lege, kognitive lege, sansemotoriske lege, High arousal og low arousal.
- Vi introducerer børnene for aktiviteter, hverdagsrutiner og miljøer i deres nærområder som de kan viderebringe til deres lege, hvor børnene får mulighed for at gribe det formelle og gøre det uformelt i deres leg.
- Vi prioriterer børnenes lege, ved at have inspirerende legetøj og skabe rum til legene, i store og små fællesskaber både ude og inde. Vi skifter løbende ud i legetøjet på stuerne for at vække børnenes opmærksomhed og skabe ny inspiration. Vi bestræber os på at indrette rummene, således børnene kan lege uforstyrret.
- Vi har forskellige ansvarsområder, hvor vi sørger for at formidle ny viden videre til kollegagruppen både fysisk og virtuelt.

Eks. En børnegruppe har haft yoga i en aktivitet med en voksen, efterfølgende leger børnene selv yoga med hinanden og bygger videre på det ved at lave nye stillinger i det uformelle rum.

2.3.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?

2.3.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.4 Læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
- På hvilke måder har vi fokus på læring gennem hele dagen (i både leg, aktiviteter og rutiner)?

- Hvad er vores rolle i forhold til at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i børneinitierede lege og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkedes med at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer ud fra en bred læringsforståelse?

Pædagogisk grundlag: læring

Kort præcisering af "Læring"

Læring skal ud fra det pædagogiske grundlag forstås som udvikling og en dynamisk og mangfoldig proces, der bevirker, at barnet får en større forståelse af sig selv, andre og sin omverden.

Det teoretiske afsæt

Gode relationer er en af de vigtigste faktorer for børns trivsel, udvikling og læring. Alle børn bør være en del af et, for dem, betydningsfuldt fællesskab.

Den læring, der finder sted i barnets første leveår, er grundlæggende for barnets videre mestring af livet.

Børns udvikling er afhængig af den kontekst, de indgår i, dvs. at læringsmiljøet har afgørende indflydelse på børns læring.

Mindre børnegrupper fremmer relations dannelsen og optimerer betingelserne for de kommunikative færdigheder. Udviklingen af disse færdigheder er afhængig af interaktioner af længere varighed.

Udforskning af naturen og udvikling af de tre grundsanser er ligeledes af afgørende betydning for børns muligheder set i et læringsperspektiv.

Børns læring og udvikling sker både i de planlagte pædagogiske aktiviteter, i legen og i de daglige rutiner.

Overordnet praksis for det pædagogiske personale

Der må derfor være en vekselvirkning over hele dagen mellem pædagogisk planlagte aktiviteter, spontane forløb og børneinitierede aktiviteter.

Bevidsthed omkring egen rolle, funktion og positionering.

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Samarbejder med forældrene om at skabe en meningsfuld ramme for trivsel, udvikling og læring.
- Tager udgangspunkt i indbyrdes relationer og det enkelte barns nærmeste udviklingszone, samt planlægger inspirerende pædagogiske aktiviteter.
- Understøtter børneinitierede lege og følger børnenes spor.
- Tager afsæt i børns perspektiver, samt giver tid og mulighed for refleksion for både børn og pædagogisk personale.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi er bevidste om, at pædagogisk læring skal skabes i et trygt, inddragende og alsidigt miljø. Vi har øje for det enkelte barns udvikling trin og skaber ro til fordybelse.
- Vi gennem vores fysiske rammer, fx mindre grupper, giver barnet mulighed for læring gennem krop, sanser og sociale interaktioner. Gennem pædagogisk idræt, der er vores metode til læring, viser de voksne at vi er rollemodeller og krop imiterer krop.
- Vi om formiddagen har inddelt børnene i grupper efter deres udvikling. Her er aktiviteten rammesat og bliver justeret og evalueret gennem pædagogiske værktøjer. Aktiviteterne om eftermiddagen er med udgangspunkt i børnenes lyst og aktuelle behov.
- Vi giver børnene medbestemmelse i aktiviteterne gennem dialog, observationer og skemaer vi gør brug af i det daglige, som har til hensigt at få øje på børnenes interesser og bevægelsesglæde.
- Vi i rutinesituationerne har et øget fokus på den sproglige udvikling samt børnenes selvhjulpenhed, her inddrager vi forældrene ved at have dialog om deres barns læring.
- Vi gennem observationer og relations skemaer kan være med til at styrke børnenes fællesskaber, hvilket giver dem tryghed til at udfolde sig og sammen med personale turde fejle (vi lærer alle af vores fejl)

Eks. Vi arbejder med low arousal ved at alle børn, der ikke sover til middag er en del af en hvilestund, hvor der skabes ro og tid til at mærke sig selv, så børnene kan bearbejde dagens indtryk og læring.

2.4.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad har vi fokus på hver af disse udvalgte tilgange, når vi arbejder ud fra et bredt læringsbegreb?

2.4.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.5 Børnefællesskaber

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi pædagogisk med at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?
- Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer?
- Hvordan understøtter vi forældrenes rolle i forhold til at bidrage til velfungerende børnefællesskaber i vores dagtilbud?
- I hvilke situationer er det lykkedes os at skabe velfungerende børnefællesskaber, hvor alle børn er med?

Pædagogisk grundlag: Børnefællesskaber

Kort præcisering af "Børnefællesskaber"

Børnefællesskaber skal ud fra det pædagogiske grundlag forstås som et miljø, hvor børn indgår i et socialt fællesskab sammen med andre børn og voksne, hvor de enkelte børn lærer og udvikler sig.

Det teoretiske afsæt

Dagtilbuddets børnefællesskaber giver børnene en unik mulighed for at opnå varierede 8 pkt. socialiserings erfaringer, hvor børnene kan bidrage positivt til hinandens lærings- og udviklingsbetingelser. I børnenes uformelle samspil og indbyrdes lege opstår der konstant forskelligartede sociale udfordringer og læringsmuligheder, som stimulerer børnene til at udvikle sociale kompetencer sammen med jævnbyrdige medspillere. Deltagelse i børnefællesskaber styrker børnenes handleevner.

Overordnet praksis for det pædagogiske personale

Da en stor del af børns udvikling og læring sker igennem deltagelse i og bidrag til forskellige børnefællesskaber, anser vi i Ullerup Bæk distriktet børnefællesskaberne som en af dagtilbuddets vigtigste læringsressourcer. Fordi børnene er tæt på hinanden i udviklingstrin, udgør forholdet mellem børn en optimal mekanisme for udviklingen af sociale færdigheder.

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Tager ansvaret for at skabe gode betingelser for, at alle børn føler sig inddraget som en aktiv og betydningsfuld del af fællesskabet.
- Arbejder med differentierede fællesskaber, hvor børnene tilbydes flere mangeartede børnefællesskaber.
- Indgår i børnefællesskaber, så de understøtter børnenes forskellige positioner i fællesskaberne, samt hvordan disse udspiller og udvikler sig.
- Har øje for og reflekterer løbende over balancen mellem individ og fællesskab.
- Arbejder systematisk med eksklusion og inklusionsprocesser.
- Inddrager forældrene som samarbejdspartner i skabelsen af positive og velfungerende børnefællesskaber.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi bruger pædagogisk idræt, leg og bevægelse til at arbejde målrettet med inklusion og eksklusion i børnefællesskaberne. Der fokuseres, målrettes og skabes fælles "rum". Undervejs micro-evalueres der, justeres og til sidst evalueres vi.
- Vi arbejder med små fællesskaber, for at kunne tilbyde børnene nærhed og forskelligartede aktiviteter med forskellige voksne i løbet af dagen og ugen. Dette for at skabe rum til og støtte op om forskellige interesser, relationer og positioner i fællesskaberne.
- Vi kæder grupperne sammen på tværs af huset og sørger for at skabe større fællesskaber. Vuggestuen og børnehaven tager fast på en ugentlig tur sammen og har pædagogisk idræt. Vi besøger hinanden, og vi støtter op om den enkelte i overgangen mellem vuggestue og børnehaven og igen overgangen fra børnehaven til skole. Vi bestræber os på at sende børnene med en ven i overgangene.
- Vi inddeler vuggestue og børnehavebørn i forskellige grupper ud fra deres udviklingstrin på forskellige tidspunkter af dagen.
- Vi arbejder bevidst med børnene som kulturbærere for hinanden i rutiner i hverdagen. Børnene hjælper hinanden og øver sig på at tage ansvar i fællesskabet.
- Vi ser hvert barn som et individ der skal have et fællesskab at læne sig op ad i forskellige situationer.

Eks. Ved frokostbordet kan sammensætning af børn have stor betydning for stemningen omkring bordet, derfor tager vi ansvar for sammensætningen således børnene potentielt kan spejle sig, samtale og hjælpes på vej i deres udvikling.

2.5.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at understøtte børnefællesskaber?

2.5.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.6 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Oplever vi, at vi har brug for mere eller en anden viden og kompetence for at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø gennem hele dagen?

Pædagogisk grundlag: Det pædagogiske læringsmiljø

Kort præcisering af "Det pædagogiske læringsmiljø"

Det pædagogiske læringsmiljø skal ud fra det pædagogiske grundlag forstås som et miljø, hvor vi bevidst arbejder med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske læringsmiljø tænkes både inde og ude.

Det teoretiske afsæt

Gennem et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø af høj kvalitet, hvor vi har fokus på børneperspektivet, er legen, børnenes medbestemmelse og et inkluderende børnefællesskab det grundlæggende. Endvidere er der en række af vigtige proceselementer, der i det pædagogiske læringsmiljø spiller en yderst betydningsfuld rolle.

Der skal både være plads til det planlagte læringsmiljø samt til det spontane.

Et læringsmiljø er ikke kun et fysisk rum, men en ramme hvor der er plads til at følge børnenes spor. At følge børnenes spor betyder også, at en planlagt aktivitet pludselig kan tage form i noget andet.

Overordnet praksis for det pædagogiske personale

For at dette kan finde sted, er det en forudsætning, at det pædagogiske personale i dagtilbuddet løbende har blik for, hvordan praksis bedst muligt kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges.

Det pædagogiske læringsmiljø skal i dagtilbuddet være baseret på et samspil mellem forskellige vigtige pædagogiske forhold.

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Arbejder bevidst med, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes.
- Har øje for at det pædagogiske læringsmiljø finder sted hele dagen – i legen, i planlagte aktiviteter, i spontane aktiviteter og i rutinesituationer.
- Vurderer det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø ud fra børneperspektivet, hvor der inviteres til leg, fantasi og fordybelse.
- Er ansvarlige for at skabe gode rammer, plads til legen, dialogen og udfordrende aktiviteter.
- Arbejder med at udvikle faglige kompetencer og evne til at indgå i faglige refleksioner, samt afdække egen pædagogisk praksis.
- Videndeler både på tværs af distriktet og i Fredericia Kommune.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi arbejder ud fra en anerkendende tilgang til børnene for at sikre et trygt læringsmiljø for det enkelte barn.
- Vi arbejder struktureret med positioneringsskemaer, som sikrer at de voksne kan indtage og forblive i forskellige positioner og roller i læringsmiljøet alt efter behov.
- Vi arbejder struktureret med aktivitetsskema, hvor formiddagsaktiviteterne er planlagte og igangsat af det pædagogiske personale, hvor børnene har medindflydelse på indholdet.
- Vi tilbyder, gennem hele dagen, børnene forskelligartede læringsmiljøer, der giver dem mulighed for fordybelse, kommunikation, at danne indbyrdes relationer, fysisk udfoldelse, leg og individuel kompetenceudvikling.
- Vi anvender dokumentation og evaluering i form af KRAP, som skal sikre, at vi voksne har en nysgerrig og åben tilgang til hinanden og til praksis, således vi løbende kan videns- og erfaringsdele.
- Vi gennem dokumentationen justerer i aktiviteter, institutionens fysiske rammer og gruppesammensætningen, med udgangspunkt i det enkelte barns individuelle behov.

Eks. Ved borddækning hjælper børnene både med at dække rullevojn og herefter bord, her understøttes de sprogligt af det pædagogiske personale og hjælpes ved at tælle og bruge ord.

2.6.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse udvalgte dimensioner?

2.6.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.7 Samarbejde med forældre om børns læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

Pædagogisk grundlag: forældresamarbejde

Samarbejde med forældre om børns trivsel og læring

I Ullerup Bæk Distriktet arbejder vi for at lave gode rammer, så alle børn får en god start på deres møde med en ny verden. Vi ser forældresamarbejdet som yderst vigtigt og ønsker i dette samarbejde at tage fælles ansvar for børnenes trivsel og læring.

Sammen med bestyrelsen har vi udarbejdet et værdigrundlag for forældresamarbejdet i distriktet med udgangspunkt i Fredericia Kommunes fem principper for forældresamarbejdet, som kommunens Børne og Unge politik bygger på.

De fem principper:

- Forældresamarbejdet er et fælles ansvar
- Forældre og medarbejdere samarbejder om at fremme barnets udvikling, trivsel og læring
- Kommunikation og dens mange former er let tilgængelig og meningsfuld
- Forældre bidrager på forskellig vis med det, de kan
- Barnets trivsel og læring vægtes altid højt, og derfor er der gode overgange for børn

I Ullerup Bæk distriktet betyder det blandt andet, at

- Medarbejdere og forældre er i dialog med hinanden om det, der for begge parter er vigtigt, hvilket betyder, at der løbende er dialog, samt at alle bidrager åbent og fordomsfrit.
- Begge parter kan gå på kompromis og formå at tage hinandens perspektiv og igennem dialog finde frem til den bedste løsning for barnet. Medarbejderne opsøger viden fra forældrene om barnet og inddrager dem i det professionelle arbejde.
- Vi møder hinanden med nysgerrighed og støtter op om barnets nysgerrighed til at lære nyt, både i dagtilbuddet og derhjemme.
- Medarbejderne skaber rum for, at forældre får mulighed for at bidrage på forskellig vis med det, de nu kan, i udviklingen af det enkelte dagtilbud.
- Vi tilbyder forskellige former for forældresamtaler, og disse afholdes i såvel barnets hjemlige omgivelser som i dagtilbuddet. Særlige pædagogiske tiltag sker altid i tæt samarbejde med forældrene.
- Vi tilrettelægger forældremøder og andre arrangementer i samarbejde med bestyrelse og forældreråd. Disse varierer fra år til år med hensyn til antal, form og indhold.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi prioriterer et stærkt forældresamarbejde med en god og ærlig dialog for at fremme barnets udvikling, så det skaber en rød tråd mellem daginstitution og hjem.
- Vi har en gensidig forventning personale og forældre imellem om de aftaler, der laves for barnets udvikling, bliver overholdt.
- Vi tilbyder forældrene en årlig samtale om barnets generelle udvikling og trivsel.
- Vi har hver tredje måned har statusmøde med forældrene, på de børn der har en IPH med mål eller en sprogkontrakt.
- Vi inddrager eksterne samarbejdspartnere til møderne efter behov og aftale med forældrene.

- Vi som idrætsinstitution har en forventning til forældrene om, at børnene har tøj/fodtøj på, der giver dem mulighed for god bevægelsesfrihed og kan styrke dem i deres selvhjulpenhed.
- Vi informerer og involverer forældrene i den daglige dialog, via Aula og vores info tavle omkring, hvad børnene skal og i hvilke grupper de er.
- Vi har en forventning om, forældrene sørger for at deres børn har medbragt tur taske, drikkedunk, samt møder frisk og udhvilet ind til dagens aktiviteter. Ligeledes har de skiftetøj med og er påklædt efter årstiden.
- Vi opfordrer forældrene om at transportere deres børn på cykel eller gåben i stedet for at blive kørt, så vidt det er muligt.
- Vi informerer forældrene om, at vi bestræber os på dagligt at være ude med alle børn enten på tur, cykler eller legeplads.

2.7.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for disse udvalgte situationer?

2.7.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.8 Børn i udsatte positioner

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljøer, så de understøtter læring, trivsel, udvikling og dannelse hos børn i udsatte positioner?
- Har vi i tilstrækkeligt omfang faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan sikrer vi, at vi har blik for alle de børn, der er i periferien af børnefællesskabet - og dem, hvis udsathed er mindre synlig?
- Hvordan fungerer vores eventuelle samarbejde med andre instanser som PPR, sundhedspleje, talehørepædagog mv.?

Pædagogisk grundlag: Børn i udsatte positioner

Kort præcisering af "Børn i udsatte positioner"

Børn i udsatte positioner skal ud fra det pædagogiske grundlag forstås som en sammensat gruppe af børn, der er i risiko for at stå uden for fællesskabet.

I lighed med andre børn lærer og udvikler de sig i et fagligt og kompetent pædagogisk læringsmiljø.

Det teoretiske afsæt

At være i en udsat position kan ses som, at barnet befinder sig i en sårbarhedsskabende situation, som ikke nødvendigvis er statisk, og som kan opstå i mange variationer.

Barnet er ikke nødvendigvis født ind i den udsatte position.

Eks. kan der opstå kriser/sorg, som bringer barnet i en udsat position i en periode.

Barnet, som befinder sig i en udsat position, har brug for, at det pædagogiske personale skaber et læringsmiljø, som tilgodeser barnets individuelle betingelse for deltagelse i fællesskabet.

Det er væsentligt at tage højde for individ, aktør og kontekst.

Overordnet praksis for det pædagogiske personale

Det pædagogiske personale er bevidste om, hvordan de agerer og forstår det herskende normalitetsbegreb, så der skabes de bedste forudsætninger for deltagelse i læringsmiljøet og fællesskaberne.

For at behandle børn ens, skal de behandles forskelligt, set ud fra det enkelte individ.

Det pædagogiske personale skal sikre, at der tages udgangspunkt i barnets ressourcer.

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Sikrer trygge og stimulerende læringsmiljøer ud fra hvert enkelt barns perspektiv og behov, herunder med fokus på forudsigelighed, genkendelighed og anerkendende voksenrelationer.
- Arbejder med at barnet tilbydes små differentierede fællesskaber, der tilgodeser barnets udvikling og trivsel.
- Samarbejder med tværfaglige fagpersoner og konsulenter.
- Har styrket fokus på børns læring og udvikling med fokus på et kvalificeret samt differentieret forældresamarbejde
- Har fokus på overgange i børns liv.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi skaber tydelighed, forudsigelighed og nærvær gennem brug af positioneringsskemaer (Lene Iversholt). Det giver personalet et overblik over dagens rutiner, og er med til at skabe en struktur, som er til gavn for alle børn.
- Vi gør brug af relations skemaer, hvor vi har øje for børnenes tilknytning til de voksne og sikrer, at hvert enkelte barn har mindst en tæt voksen, og er en del af et børnefællesskab.
- Vi ved hjælp af ressourceblomsten (KRAP) tager udgangspunkt i børnenes ressourcer, og fremmer dem gennem de gode fortællinger i dagligdagen.
- Vi arbejder, så vidt muligt, i små grupper efter børnenes udvikling, hvor vi med en pædagogisk bagdør, sikrer deltagelses mulighed for alle børn. (K1- skema Grete Sandholm)
- Vi arbejder med tidlig indsats gennem forpligtende samarbejde mellem kollegaer omkring observationer af børnene. Vi har konstant øje for børnenes udvikling og trivsel og inddrager eksterne samarbejdspartnere, hvis nødvendigt. Derudover har der været projektovergange fra 2018-2021 for at sikre god trivsel i overgangen.

Eks. Ved pædagogisk idræt skal alle børn stå på et ben, her kan den pædagogiske bagdør være, at de børn, der ikke kan, holder en voksen i hånden.

2.8.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad bruger vi disse udvalgte pædagogiske tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?

2.8.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

2.9 Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilke gode eller dårlige erfaringer har vi med pædagogiske tiltag og initiativer rettet mod kommende skolebørn?
- Hvad mener vi, er de vigtigste faktorer for, at børn oplever tryghed og sammenhæng i overgange?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med skole, fritidshjem/SFO eller andre dagtilbud i forbindelse med overgange?
- Hvordan kan vi følge op på, hvordan børnene har oplevet overgangen fra dagtilbud til skole eller SFO/fritidshjem?

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Kort præcisering af emnet:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet, tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen og børnenes overgang til skolen.

Teoretisk afsæt:

Med udgangspunkt i den styrkede læreplan er dagtilbuddet forpligtet til, at etablerer et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø et år før børnene starter i skole/glidende overgang. Et læringsmiljø der skal skabe sammenhæng til børnehaveklassen og understøtte at de kommende skolebørn, er bedst muligt forberedt på at begynde i skole.

Overordnet praksis for pædagogisk personale:

Det pædagogiske personale skal strukturere og tilrettelægge disse læringsmiljøer med udgangspunkt i de 6 læreplanstemaer, da disse har tæt sammenhæng med indholdet i børnehaveklassen. Det er vigtigt at det pædagogiske personale, har øje for, at sammenhæng med børnehaveklassen ikke udelukkende betyder, at indholdet skal være det samme, men at skabe sammenhæng tager udgangspunkt i andre og mere dybdegående faktorer. Det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børnehavebørn, skal derfor understøtte at børnene tør møde nye udfordringer, kan fordybe sig, være vedholdende, øve behovsudsættelse, kunne indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer. Skal dette lykkes bedst muligt, skal skolen og dagtilbuddet indgå i gensidige og fagligt velfunderet samarbejde, der udover at have fokus på det pædagogisk læringsmiljø i institutionerne, også har fokus på, hvordan skolen bedst muligt, gør sig klar til at modtage nye børn.

Det betyder at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Tilrettelægger pædagogiske læringsmiljøer for de ældste børnehavebørn, der udover at tage udgangspunkt i de 6 læreplanstemaer, understøtter at børnene tør møde nye udfordringer, kan være vedholdende og fordybe sig, øve behovsudsættelse, samt får positive erfaringer med at indgår i børnefællesskaber.
- Arbejder med udgangspunkt i årshjulet for overgange fra dagtilbud til skole, der er udarbejdet i samarbejde med skolen.
- Følger tidslinjen distriktet (dagtilbud og skole) har udarbejdet ift. overgange for børn med røde individuelle handleplaner.
- Deltager og arbejder ud fra projektet "styrkelse af overgange".
- Inddrager forældrene ift. deres børns overgang til skolen.
- Har øje for vigtigheden i at skabe genkendelighed for barnet, herunder ressourcerne der ligger i, at barnet i overgangen følges med kendte børn.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi skaber sammenhæng fra hjem til vuggestue, fra vuggestue til børnehave og fra hjem til børnehaven og til sidst fra børnehave til skolen.
- Vi tilretter lægger forskellige aktiviteter afhængig af børnenes udviklingsstrin samt ressourcer. Vi øver selvhjulpenshed, vente på tur, kollektiv besked, samarbejde og øvelsen af at kunne koncentrere sig i kort tid.
- Vi tilrettelægger aktiviteter, hvor fokus er at styrke børnenes selvværd.
- Vi er bevidste om i hvilke henseender, at alle børn får medbestemmelse i dagligdagen.
- Vi arbejder med forskellige aktiviteter i den ældste gruppe, der skal i skole, hvor forskellige krav og forventninger øges.
- Vi arbejder bevidst med pædagogisk idræt for derigennem at styrke børnenes læring.
- Vi samarbejder med en anden idrætsinstitution, hvor vi hver anden torsdag mødes omkring pædagogisk idræt i Fredericia idrætshal.

2.9.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad inddrager vi disse udvalgte perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?

2.9.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

3 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER

3.1 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer i løbet af dagen?
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

3.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad har vi fokus på disse udvalgte tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?

3.1.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

3.2 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for på aktiviteterne eller på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Faglig ledelse og evaluering

Omkring faglig ledelse

Vi er som pædagogiske ledere ansvarlige for at udvise loyalitet i forhold til dagtilbudsloven, Fredericia Kommunes Børne-unge politik, Den nye styrkede læreplan og kommunens strategier.

Vi vil være inspirerende, rammesættende og kompetente (pædagogiske) ledere, som tager ansvar for den enkelte medarbejders og medarbejdergruppens kompetenceudvikling. Gennem systematik og tydelig kommunikation guider vi vores medarbejdere med udgangspunkt i tillid og medindflydelse til den enkelte.

Omkring evaluering.

Vi arbejder med den pædagogiske læreplan, som evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vores fokus er at sætte barnet i centrum.

Rammer fastlægger vi således, at medarbejderne udvikler en faglig og kritisk tilgang til egen praksis gennem dokumentation og evaluering.

Vi forstår og arbejder løbende med evaluering på flere niveauer;

Distriktsleder / leder

Leder / leder

Leder / medarbejder

Medarbejder / medarbejder

Omkring samarbejde.

Vi inddrager forældreråd / bestyrelse i forhold til at skabe gode og trygge læringsmiljøer for børnene.

I samarbejde med vores AMIR og TRIO skaber vi rammerne for et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø.

I Ullerup Bæk Distriktet betyder det at;

Vi anvender KRAP som ledelsesredskab.

Vi er hinandens sparringspartnere vha. dialog, supervision og hjælpsomhed.

Vores fælles faglige udgangspunkt er med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i fokus.

Vi styrker hinandens faglighed gennem tillid, åbenhed, nysgerrighed og anerkendelse af forskelligheder.

Medarbejderne tilbydes sparring og supervision både internt og eksternt.

Vi udøver ledelse tæt på medarbejderne.

Vi inddrager IPH og sprograpporter i vores dokumentation og evaluering.

Vi tager ansvar og leder opad.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det at lederen:

Har fokus på børneperspektivet, som udgangspunkt i barnets omsorg, trivsel og læring.

Planlægger og gennemfører personale og pædagogmøder, samt en pædagogisk dag.

Afvikler medarbejder udviklingssamtaler hvert år.

Giver plads til løbende dialog og spinger med medarbejderne.

Afholder forældrerådsmøder og er i dialog med forældrerådet omkring udvikling.

Har et bredt samarbejde med diverse samarbejdspartnere.

Understøtter og sikrer det pædagogiske arbejde med den styrkede læreplan, hvor vi gør brug af KRAP og

SMTTE modeller, som værktøjer til gennemførelse af det pædagogiske arbejde og evalueringer deraf.

Skaber et godt børnemiljø ift. At tilrettelægge og skabe en god struktur for alle børn og personaler, så trivslen er i højsædet.

Sætter tid af til at være deltagende observant og synlig på børnegrupperne, for at højne et godt miljø og hele tiden have fokus på forbedringer.

Tilbyder at videns dele med kollegaer, samt bidrage til distriktsmøder med faglighed hvor udgangspunktet er børneperspektivet.
Understøtte og arbejde med distriktets børnesyn, samt de 4 pejlemærker.

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad er vi opmærksomme på disse udvalgte dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?

3.2.1.1 Idrætsinstitution Æblehaven's vurdering

Idrætsinstitution Æblehaven har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

4 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

4.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk distriktet:

- Løbende holder sig opdateret og afsøger nærområdets ressourcer, samt fastholder allerede eksisterende meningsfulde partnerskaber.
- Inddrager lokalsamfundet i skabelse af forskellige læringsmiljøer og fællesskaber.
- Tager udgangspunkt i planlægningsmodeller, der skaber et overblik over de didaktiske overvejelser, institutionen gør sig ift. involvering af lokalsamfundet. Herunder tages der højde for formål, indhold, praktiske strukturelle betingelser, proces og evaluering.
- Tager ansvaret for at samarbejdet med lokalsamfundet, hvilket betyder, at det pædagogiske personale tilgår opgaven med engagement, nysgerrighed og anerkendende kommunikation.
- Kan veksle mellem at tage ud i nærmiljøets tilbud og inviterer lokalsamfundet ind i institutionens rammer.
- Anser sig selv som karavanefører og børnenes rollemodel i tilgangen til nye bekendtskaber og fremtræden i det offentlige rum, hvor der lægges vægt på nysgerrighed, validitet og respekt for hinanden.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi besøger de lokal historiske steder i Fredericia såsom Volden, Krudttårnet og museet.
- Vi deltager i bibliotekets arrangementer, hvor vi leger, læser bøger og låner bøger med hjem.
- Vi deltager i skolernes naturvidenskabs festival i Madsby parken, og andre arrangementer, samt besøger dyrene og deres legeplads.
- Vi for besøg af eller besøger Fredericia Brand og redning.
- Vi samarbejder med idrætsbørnehaven Ta`fat omkring pædagogisk idræt i Fredericia Hallen og børnefællesskaber.
- Vi samarbejder med Ullerupbæk skolen afd. Skjoldborgvej omkring overgange og andre besøg.
- Vi samarbejder og besøger de ældre på Othello Plejehjem.
- Vi årligt deltager i julegudstjeneste i Hannerup kirke.
- Vi tager på cykelture rundt i Fredericia både til strand, skov og landet.
- Vi tager på ture med børnene, hvor de viser hvor de bor.
- Vi deltager i arrangementer i andre institutioner, og sørger for vi selv er åbne for et samarbejde.

- Vi fremadrettet vil gøre brug af Krap modeller til planlægning af pædagogikken samt til evaluering.

4.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det betyder, at det pædagogiske personale i Ullerup Bæk Distriktet:

- Løbende reflekterer over og igangsætter processer og tiltag, der bidrager til styrkelse af fællesskaber, venskaber, respekt, tryghed, tillid og medbestemmelse (det psykiske børnemiljø).
- Kan arbejde i et dynamisk og dialektisk gensidigt afhængighedsforhold til hinanden, der kræver respektfulde omgangsformer (det psykiske børnemiljø).
- Sikrer at institutionens fysiske rammer såsom indeklima, hygiejne, gruppeopdeling og indretning giver børnene mulighed for at fordybe sig og udforske sig selv gennem leg og bevægelse (det fysiske børnemiljø).
- Præsenterer børnene for alsidige materiale- og udforskningsmuligheder, der stimulerer og giver børnene positive og udfordrende sanseoplevelser. Samt har øje for institutionens overordnede atmosfære (det æstetiske børnemiljø).
- Inddrager og sikrer børnenes perspektiv, samt ret til medbestemmelse i evalueringen og vurderingen af daginstitutionens børnemiljøer.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det, at:

- Vi har indrettet vores børnemiljø, så det meste legetøj er tilgængeligt for børnene, vi bestræber os på at legetøj er indrettet i kasser med billeder og tekst på. Dette er med til at gøre det overskueligt for børnene at rydde op. Vi sørger for, at legetøjet vi har fremme udfordrer og stimulerer alle aldersgrupper.
- Vi bytter jævnligt om på legetøj, så vi ikke har for meget fremme ad gangen, hvilket er med til at gøre det overskueligt for børnene.
- Vi er en idrætsinstitution, og vi har indrettet rummene således at det giver plads til både: idræt, yoga, sanse lege, kreativitet, fordybelse, rollelege og konstruktionslege.
- Vi har løbende fået renoveret, så Æblehaven fremstår lys og pæn.
- Vores legeplads er indrettet til både motoriklege, cykel og fordybelses lege.
- Vi udstiller børnenes værker i institutionen.
- Vi sammensætter vores børnegrupper ud fra udviklingsniveau, legerelationer og kompetencer, for vi på denne måde tilgodeser det enkelte barn, samt at barnet oplever at lykkes.
- Vi gør meget ud af at arbejde i små grupper, hvilket er med til at vi bedre får øje på det enkelte barn, samt barnet oplever mere mod til at lære og udvikle sig i de små grupper.
- Vi understøtter og guider børnene i deres legerelationer i at kunne sige til og fra, samt hvordan de på bedste vis kan løse evt. konflikter.

- Vi arbejder med selvhjælpenhed og hvordan vi kan drage omsorg for hinanden.
- Vi følger barnets intentioner, og støtter det i dets behov.
- Vi italesætter barnets handlinger og følelser, for på denne måde at give dem plads til at udtrykke sig og blive forstået.
- Vi arbejder med en god hygiejne og udluftning både blandt børn, forældre og personaler, for på denne måde mindsker sygdomme for at skabe de bedste betingelser for vores indeklime.
- Vi møder både børn, forældre og personaler på en anerkendende måde, hvor vi er lyttende, omsorgsfulde og medskaber til god trivsel for hinanden.

5 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

5.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det at:

Det pædagogiske personale arbejder med at udvikle barnets selvværd, tillid til egne evner og deres robusthed. Det er vigtigt, barnet føler sig betydningsfuld, respekteret, og anerkendt, således det kan bidrage til fællesskabet og egen udvikling.

Det betyder, at det pædagogiske personale:

- Er bevidste om, at børn kommer fra forskellige hjem og kulturer, som vi anerkender og viser interesse for gennem arbejdet i institutionen.

- Arbejder med børnene ud fra deres nærmeste udviklingszone, ved at arbejde i små differentieret fællesskaber, hvor personalet skaber tryghed og nærvær i læringsmiljøet.
- Er bevidste om, vi gennem hele dagen er rollemodeller for børnene, vi hjælper dem med at indgå i fællesskaberne ved at have fokus på kommunikationen og er bevidste om at understøtte børnene i deres selvhjulpnehed.
- Prioriterer tid til det enkelte barn, hvor vi anerkender barnet ved at følge deres interesse og er lydhør overfor deres intentioner. Vi skaber aktiviteter i børnegruppen med udgangspunkt i børnenes egne fortællinger og interesser, således de føler sig betydningsfulde i fællesskabet.
- Som idrætsinstitution har fokus på, at krop imiterer krop, og derfor tør gå forrest og udfordre og støtte børnene i deres kropslige kunnen ud fra deres individuelle ståsted.

5.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det at:

Vi er bevidste om vigtigheden af barnets udvikling og trivsel, for at det gennem dagligdagen kan udvikle gode sociale relationer. Vi vægter at alle børn og personaler er betydningsfulde og ligeværdige i de fællesskaber de indgår i, i løbet af dagligdagen.

Det betyder at det pædagogiske personale er bevidste om:

- At understøtte og guide børnene i venskaber, samt italesætter at vi er venner, skal passe på hinanden og samt inviterende til at alle børn føler sig som en del af fællesskabet. At guide, støtte og sætte ord på børnenes intentioner f.eks. i deres konflikter.
- At alle børn har medindflydelse på deres dagligdag.
- At vi er rollemodeller barn- voksne og barn -barn i mellem.
- At vi fremhæver børnenes ressourcer, og guider børnene i hvordan de kan hjælpe hinanden i dagligdagen.

- At hjælpe børnene i deres relationer og venskaber, for de derigennem lærer at sætte ord på deres egne og andres følelser.
- At vi i læringsmiljøet har indrettet os i små børnefællesskaber, som bidrager til social udvikling.
- At vi så vidt som muligt sørger for at overgange sker sammen med en kendt ven.
- At vi er tydelige omkring vores spilleregler i Æblehaven.

5.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det at:

Det pædagogiske personale arbejder bevidst med kommunikation og sprog, da vi ved at sproget er et vigtigt fundament for barnets udvikling. Gennem sproget danner børn relationer, øver sig for at kunne kommunikere med omverdenen, samt skaber erfaring med at forstå sig selv og andre.

Det betyder, at det pædagogiske personale har besluttet:

- At arbejde i små grupper, for at fremme barnets sprogudvikling, samt skabe nærhed og tryghed.
- At arbejde med rim, remser, sang, historie, literacy, mundmotoriske lege og tegn til tale.
- At vi arbejder med at krop imiterer krop og at vi er rollemodeller med det nonverbale sprog, da kropssprog er barnets første kommunikationsform.
- At stimulere og udvide barnets sprog gennem turtagning, hvilket er med til at give barnet tid til at svare og følge barnets interesse i samtalen.
- At gøre en ekstra indsats for sprog i vuggestuen for på den måde at arbejde med tidlig indsats.
- At gøre brug af sprogpædagog, tale/høre konsulent, sprogtrappen og den 3.årige sprogvurdering, for på denne måde at kunne følge barnets sproglige udvikling.

5.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det at:

Æblehaven er en idrætslicenscertificeret daginstitution for 0-6 årige, derfor er alle personale idrætslicenscertificeret gennem VIA University college. Hvert andet år deltager personalegruppen i en idrætskonference, således personalet løbende opdateres og inspireres. Gennem hele dagen arbejder vi med pædagogisk idræt, som er vores metode til at opnå pædagogiske mål for det enkelte barn og fællesskabet. Via denne metode, tror vi på at alle børn får kendskab til egen krop og oplever bevægelsesglæde allerede, fra de er helt små.

Det betyder, at det pædagogiske personale er bevidste om:

- At alle børn minimum en gang om ugen vil deltage i et særligt tilrettelagt pædagogisk idrætsforløb i mindre grupper, som understøtter børnenes sociale, individuelle og motoriske udvikling.
- At vi guider børnene i at kunne mærke deres krop, så de opnår kropsbevidsthed. Vi arbejder gennem hele dagen med high og low arousal. Low arousal fx i form af børne-Yoga, hvilestund og sansestimulering. High arousal fx i form af puls lege.
- At gøre brug af den pædagogiske bagdør i aktiviteten for at inkludere alle børn i fællesskabet. Vi går foran, hvor vi viser og styrer legen, ved siden af hvor vi er med på lige vilkår, og bagved hvor børnene selv styrer legen, hvor den voksne støtter op og opmuntrer.
- At krop imiterer krop, hvilket kan betyde at børnene gør som du gør og ikke som du siger.
- At kroppen har brug for god energi i form af sund kost, gennem hele dagen. Vi sørger sammen med vores kostfaglig medarbejder, for en sund og varieret kost, med fokus på at udfordre børnene gennem nye indtryk, hvor sanserne stimuleres, ligeledes opfordrer vi børnene til mad mod.
- At gøre brug af pædagogisk dokumentation (K1 og K2 skemaer Grethe Sandholm) til at planlægge, gennemføre og evaluere aktiviteterne. Ved udarbejdelse af et K1 skema bestemmes målet for aktiviteten om det skal være fysisk, psykisk, kognitiv eller socialt. Vi har særligt fokus på børnenes medbestemmelse, i de observationer vi gør os i K2 skemaet, som vi videreudvikler i det formelle rum.

- At de kommende skolebørn mødes en gang hver 14.dag i hallen, med de ældste børn fra institutionen Ta'fat. Her gennemfører de et planlagt pædagogisk idrætsforløb.
- At vi er opmærksomme på vigtigheden af det formelle og uformelle rum, hvor børnene får lov at indtage forskellige roller, hvor de kan eksperimentere og udfordre hinanden med og uden voksne i legene.
- At vi har indrettet institutionen så vi har idrætsrum for de 0-3-årige, samt et for de 3-5-årige.
- At børnene har mulighed for at cykle, bevæge sig i kuperet terræn og at vi har prioriteret ikke at benytte bus, men at vi i stedet går eller cykler med børnene.

5.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder at:

At vi som rollemodeller er med til at inspirere alle børn til at undre sig, undersøge, eksperimentere, opleve og sanse naturen og forståelsen for science. Vi bruger uderummet, som er med til at skabe kropsbevidsthed, hvilket simulerer og udfordrer krop, følelser, fantasi. I naturen er der højt til loftet, børnene får her plads til vilde lege, samt stilhed til fordybelse. Alt dette kan være med til at udvikle børnenes respekt og forståelse for naturen.

Det betyder at det pædagogiske personale har besluttet:

- At vi inspirerer børnenes lyst til at være nysgerrige på naturen.
- At vi arbejder med science.
- At vi arbejder med et årshjul, som skaber forståelse og hensyntagen til naturen for året gang.
- At vi indsamler og arbejder med de ting, vi har fundet i naturen.

- At vi årligt arbejder med naturfrednings landsindsamling (forståelse for hvordan vi passer på naturen).
- At vi bruger iPads og fotos til vidensdeling, information og dokumentation.
- At vi er bevidste om at recycle og genbruge materialer.
- At vi bestræber os på at alle børn er ude hver dag.

5.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I idrætsinstitutionen Æblehaven betyder det at:

At vi er bevidste om at alle børn, forældre og personale bærer forskellige kulturelle erfaringer med sig ind i Æblehaven, som er formet i sociale fællesskaber udenfor daginstitutionen. I Æblehaven giver vi plads til at alle kan udfolde sig og der skabes nye kulturelle erfaringer i fællesskabet, som hele tiden er under udvikling.

Det betyder at det pædagogiske personale har besluttet at:

- Vi fejrer fødselsdage hvor vi synger og børnene kan være medbestemmende på, hvad vi skal spise denne dag.
- Vi afholder fastelavn, hvor børnene er med til at udsmykke Æblehaven. De maler og pynter tønderne, klæder sig ud og slår katten af tønden.
- Vi årligt har en tradition med "Blomsterdag", hvor inviterer vi familiemedlemmer til at komme og plante med deres børn. Vores legeplads bliver denne dag pyntet med urter, grønsager og blomster.
- Vi holder påske, hvor vi laver pynt, planter karse og holder en påskefrokost for at fejre forårets kommen.

- Vi holder sommerfest med alle børn, søskende og forældre, hvor vi optræder med børnene og spiser sammen.
- Vi fejrer juletiden med klip, klistre, besøg i kirke, deltager i byens julearrangementer, hører julefortællinger og holder julefrokost. Børnene har også en bog og nisse med hjem, hvori de beskriver hvad nissen har drillet med derhjemme.
- Vi holder samlinger, hvor vi afstemmer institutionens kultur, for hvordan vi gerne vil have det i huset.
- Vi videreformidler lege fra egen barndom, hvor vi også gør brug af forskellige udtryksformer fx ved udklædning og ansigtsmaling.
- Vi besøger de lokal historiske steder i Fredericia såsom Volden, Krudttårnet og museet.
- Vi tager på biblioteket hvor vi leger, læser bøger og låner bøger med hjem.
- Vi deltager i de arrangementer, der er i Madsby parken, samt besøger dyrene og gør brug af legepladsen.
- Vi arbejder med at skabe et indbydende miljø både inde og ude.
- Vi er kreative med maling, naturmaterialer, karton og lign, børnene er medbestemmende omkring hvordan udsmykningen skal se ud.

6 UDVIKLINGSPLANER

Idrætsinstitution Æblehaven har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.